

Livet på en fattiggård

Fortalt af Rigmor Ryom

I 1921 kom Ejner og jeg med mor og far til Gjesing Fattiggård. Vi kom fra en to værelses lejlighed i Sjællandsgade i Århus. Far var havnearbejder.

Min bedstefar havde bestyret Fattiggården i Gjesing/Nørager kommune i 40 år, og i den tid havde der næsten ingen forandring været. Gården hed Vrangbækgård, og dens jordareal på ca. 65 tdr. land blev delt i lige store dele til fire små landejendomme og gården. Tre af dem havde et lille stykke eng, hvor Vrangbækken løb.

I 1880 blev der bygget 60 alen stuehus til fattiglemmer, det vil sige folk der igenting ejede. Kommunen skulle betale for deres ophold. Mine bedsteforældre havde privat en stue og et værelse til dem selv og syv børn.

Bedstefar blev 70 år, og ville ikke blive ved som bestyrer mere. Han havde i 1902 mistet bedstemor, og indtil mor og far overtog det, havde døtrene skiftevis stået for al husførelse på gården. Mor var ikke så glad for at gå ind i opgaven, for det var jo hende der skulle passe de gamle. Alting var fattigt der: ingen ferniserede gulve (der var sand på gulvene), ingen gardiner, og væggene var kalkede. Men efterhånden fik mor malet, ferniseret og syet gardiner, og så blev der hyggeligt over det hele.

Far var jo så forpagter. Hvad hans arbejde bestod i, ved jeg ikke. Far og mor fik 11 kr. om dagen for kost, vask, lapning og forplejning i det hele taget. Mange lå i sengen i lange perioder. De havde en ung pige til hjælp, men det skulle de selv betale. Stovasken var jo på vaskebræt og skylning og vridning med hænderne. Foruden alt gangtøjet var der både over- og underlagner. Der var altid over 30 stk. hver gang, og vandet blev jo selvfølgelig hentet ved pumpen ude i gården.

Spisningen foregik i en fælles stue, hvor vi også spiste med. Der var store kakkelovne i hvert rum, der skulle fyres i hver dag, og petroleumslamper, der skulle ordnes. Vi fik elektrisk lys i 1924.

Der var en stor stue, der blev kaldt »Sognerådsstuen«. Der blev holdt sognerådsmøder en gang om måneden, og så skulle de have kaffe. Hvert år når der var skatteligning, som varede i tre dage, skulle de have kosten hele dagen, og der skulle også være plads ude i stalden, så sognerødderne kunne få hestene ind. Som gårdmænd kom de jo kørende med hest og vogn.

Sognerådsstuen blev i 1938 kæmnerkontor, og fungerede til 1943, hvor der blev bygget inde i Gjesing by.

Vi havde også et par værelser til landevejens farende svende. De skulle have aftensmad, natlogi og morgenmad for en krone. De fleste af dem drak kogesprit, fortyndet med kaffe eller hvidtøl. De var flinke, når de var ædru, men der kom tit en, der var

fuld, og så skulle der ikke meget til for at fornærme hinanden, så der blev ballade. Men ellers var det mennesker, der var meget retfærdige, og de tålte ikke løgn eller uforskammethed.

Der var »wc« i udhuset. Det var ikke altid lige sjovt. De, der var syge eller svagelige, havde pottestole på værelset, så der kunne snart blive noget at rende med.

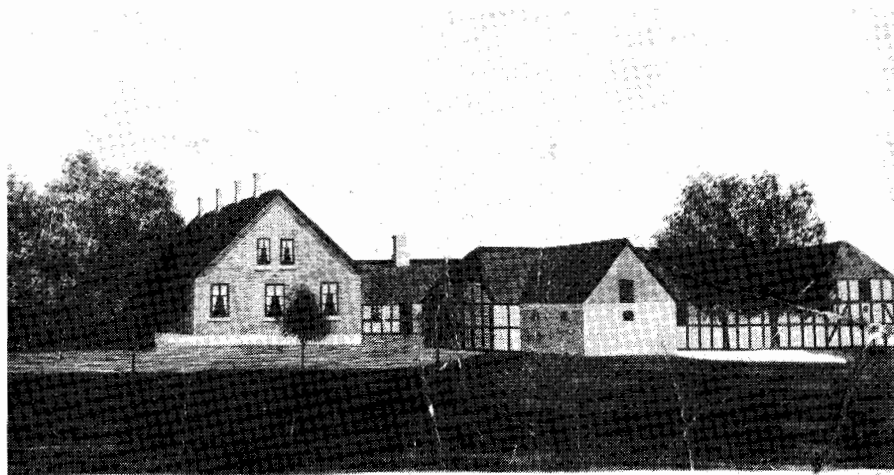
Ude sled far i det. En gammel ko- og svinestald blev moderniseret ved hjælp af en gammel snedker, der boede på fattiggården.

Far købte nyt tærskværk med halmryster, en stor fornyelse på den tid. Tærskværket blev trukket af en hestegang: en hest blev spændt for en stang til tandhjulene. Hesten gik rundt og rundt alt mens vi tærskede.

For at hjælpe på økonomien kørte far mælk til Gjering Mejeri. Om sommeren lavede han tørv, foruden at passe de 13 tdr. land, som mor også hjalp med. Trods hårde tider havde vi børn det dejligt. Vi manglede ikke noget i hverdagen, der skulle jo alligevel mad på bordet til mange hver dag.

I 1943 blev stedet, på grund af de sanitære forhold, ikke længere brugt som bolig for de gamle, men overgik til husvildeboliger.

Far og mor købte herefter ejendommen »Landlyst« ved Vivild, hvor de havde 10 gode år. Derefter købte de hus i Nørregade i Vivild, hvor de nød deres otium.

Gjering fattiggård